

NOTAT

Bergen 30.08.2020

I Februar 2019 var Kulturverntenesta i Nordhordland på synfaring til det gamle bedehuset på Vågenes. Bakgrunnen for synfaringa var at Vågenes bygdelag, som har overteke huset, ville ha ei uttale om tilstand og kulturminneverdi.

Bedehuset, som er frå 1900, ligg for seg sjølv på austsida av fylkesvegen på Vågenes. Det er i halvanna etasje, har saltak, liggande kledning og thermopanvindauge utan sprosser. Taket er tekt med dropeskifer. Sperreendar og åsendar har dekor og på foto ser vi at det tidlegare har vore krysspostvindauge i huset; ein sveitserinspirert stil som var vanleg på bedehus og skulestover frå denne perioden.

Huset har fått nye vindauge og ny kledning på 70-talet. Både kledning, vindauge og dører er i dag i dårleg stand grunna dårleg materialkvalitet og manglande vedlikehald. Det er og råteskade i vannbord og i sperr og vindski mot sør. Endane på åsane er og råteskadd. På austsida, ved inngangspartiet, og elles under takutsikk er det att noko av den opphavlege enkelfalsa kledninga med staff.

Den tradisjonelle bruken av huset er avslutta; dvs at det ikkje fungerer som kristeleg forsamlingshus lenger. Vågenes bygdelag har teke over ansvar og drift av huset og ønsker å nytte det som grendahus/samfunnshus.

All kledning, med unntak av den opphavlege, må fjernast. Den er råteskadd, sliten og generelt av dårleg kvalitet. Kledninga som blir montert opp att bør vere av same sort som den opphavlege; enkelfalsa med staff av furu i alved. Det er i dag thermopanvindauge utan sprosser i. Desse vart, som sagt, sette inn på 1970-talet og er råteskadde og punkterte og må bytast ut. Med tanke på at drifta av huset ikkje skal vere energi,- og kostnadskrevjande vil vi tilrå at det vert sett inn krysspostvindauge i isolerglas i same stil som det som var opphavelg.

Frå midten av 1800-talet og frametter vart det bygd fleire tusen bedehus i Norge. Vestlandet; og særleg sørvestlandet, var kjerneområde for denne religiøse bølga. Ein av grunnane til at bedehusa låg so tett var at dei skulle vere i gangavstand for folk i krinsen. Berre i gamle Radøy kommune var det på det meste heile 11 bedehus. Det finns i dag omkring 3000 bedehus att omkring i landet, men dei fleste er ikkje i bruk lenger og mange av dei går ei uviss framtid i møte.

Vågenes bedehus er gjort om til grendahus/samfunnshus og er overteke av bygdelaget. Dei har lagt opp til at det skal vere aktivitet i huset; at det skal brukast til konsertar, bursdagar, bryllaup, konfirmasjon, øvingslokale osv. I kulturminneplanen for Radøy er Vågenes bedehus sett i verneklasse B: «...kulturminne i verneklasse B gjeld prinsippet om at ein skal halda vedlike og ta vare på mest mogleg av det opprinnlege element og bygningsdelar så langt det er mogleg. Ved utvending ombygging og vedlikehald skal det som hovudregel liggja føre ein kulturminnefaglegeuttale før arbeidet kan setjast i verk.»

Bruk og ei eit jamt vedlikehald er den beste form for vern. Planane som Vågenes bygdelag har for istandsetting, vedlikehald og bruk av bedehuset er redninga for dette kulturminnet.

Arild Sætre

Kulturverntenesta i Nordhordland

Museumssenteret i Hordaland

Salhusvegen 201

Telefon: 55 25 10 80

5107 Salhus

post@muho.no

Org. nr.: 971 349 743

www.muho.no

Konto nr.: 3625.19.69684

... ei stemme til tida...